

ZBOR
DEASUPRA
ARDEALULUI

BISERICI
FORTIFICATE
SĂSEȘTI

Meşendorf / Meschendorf

ZBOR DEASUPRA ARDEALULUI

BISERICI
FORTIFICATE
SĂSEȘTI

ANSELM ROTH POZE SI TEXT
OVIDIU SOPA POZE AERIALE

EDITURA
SCHILLER
2019

Tradus din germană
de Nadia Badrus

© 2019 Anselm Roth / SV

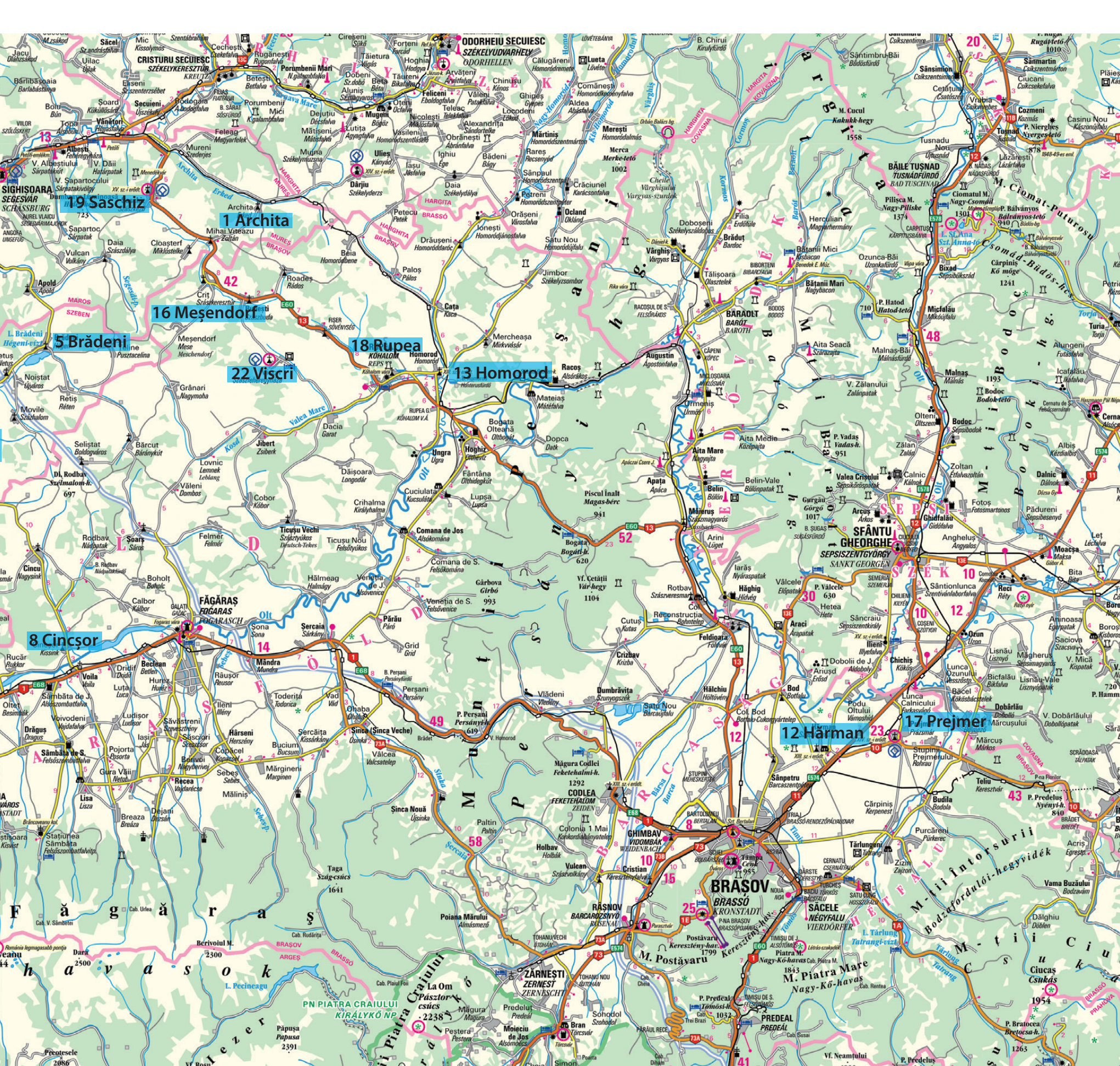
Editura Schiller Bonn
Ramersdorfer Straße 2
53229 Bonn/Germany
Tel. 0228-909 195 57

ISBN 978-3-946954-52-1

Cuprins

Cuvânt înainte.....	8
1 Archita Arkeden.....	9
2 Bazna Baaßen	14
3 Biertan Birthälm	18
4 Boian Bonnesdorf	24
5 Brădeni Henndorf	28
6 Călnic Kelling	32
7 Cârța Kerz	38
8 Cincșor Kleinschenk	42
9 Cisnădie Heltau	46
10 Cisnădioara Michelsberg	50
11 Dealu Frumos Schönberg	54
12 Hărman Honigberg	58
13 Homorod Hamruden	62
14 Hosman Holzmengen	66
15 Mediaș Mediasch.....	70
16 Meșendorf Meschendorf.....	78
17 Prejmer Tartlau	84
18 Rupea Reps	90
19 Saschiz Keisd	94
20 Slimnic Stolzenburg	100
21 Valea Viilor Wurmloch	105
22 Viscri Deutsch-Weißkirch	109

Cuvânt înainte

Cetățile noastre bisericesti sunt unice în lume! Când vine vorba de aceste clădiri sacrale, sașii nu prea sunt modești, nici cei rămași aici, nici cei plecați, nici cei care s-au întors. Desigur că există și în alte părți biserici care au fost transformate, cu cheltuială mai mică sau mai mare, pentru a fi folosite ca refugii sau în scopuri de apărare: În Germania (deosebit de multe în Baden-Württemberg și în Bavaria), dar și în Luxemburg, Austria și Elveția (puține). În Transilvania sunt foarte multe cetăți bisericești, dar multe din ele par a avea zilele numărate.

Relatările din mass-media românească, frecvența și conținutul lor dau de înțeles că se constată un interes tot mai mare al sașilor, nu întotdeauna îndrăgiți, față de moștenirea lor. Cine se ocupă de mai multă vreme cu cetățile bisericești dezvoltă o adevărată simpatie față de ele. Să fie îngăduită această afirmație sentimentală deoarece ea corespunde într-un fel faptelor. Între altele, aceasta se explică cu siguranță și prin faptul că aceste cetăți bisericești transilvănene nu au fost înălțate la chemarea vreunui nobil de supușii acestuia. Mai degrabă localnicii și mai ales țărani au fost cei care, în jurul lui 1500, au reacționat la presiunea crescânde amenințări externe și în multe locuri au hotărât să-și renoveze biserica în scopuri defensive. Simplificând puțin, trebuie să ne imaginăm așa: După ce munceau din greu pe câmp, țărani se întâlneau la biserica lor și continuau munca.

Pare simplu, însă de multe ori ziua de lucru a unei familii abia ajungea pentru a

garanta rezerva pentru iarnă. Fiecare oră de lucru la biserică putea să însemne foamete.

În prezent începe lent o mișcare în direcția opusă, prea lent pentru a ține pasul peste tot cu degradarea rapidă. Dar sunt speranțe, deoarece mai multe părți dovedesc un angajament tot mai mare: diverse organizații guvernamentale și ne-guvernamentale, îndeosebi din Germania, Uniunea Europeană, Biserica Evanghelică C. A. din România și acum și statul român. Merită efortul? Probabil că se vor cheltui mulți bani și unii se vor întreba, poate, dacă România nu poate fi ajutată mai bine altfel. Oare trebuie să primească îngrijiri speciale tocmai zidurile vechi ale minorității germane, care a dispărut aproape cu totul din țară? De la numeroșii oameni de știință și arhitecți care s-au ocupat de mulți ani cu cetățile bisericești ale sașilor s-ar auzi probabil într-un singur glas un Da sonor.

Pe lista Patrimoniului Mondial UNESCO figurează șapte cetăți bisericești: Biertan, Călnic, Valea Viilor, Saschiz, Viscri, Prejmer și Dârjiu (biserică fortificată a secuilor). Cifrele diverselor surse diferă considerabil; dacă ne orientăm după Enciclopedia online, în Transilvania mai există circa 150 de cetăți bisericești, mai mult sau mai puțin intacte. Se crede că mai demult au fost peste 300. Jumătate din ele s-au prăbușit sau s-au degradat. În multe locuri au fost demolate după ce introducerea unor noi arme a făcut zidurile inutile.

Pietrele și cărămizile au fost folosite pentru alte clădiri.

Archita Arkeden

În jurul anului 1500 biserica din Archita a fost transformată într-o biserică fortificată. Prin demolarea celor două nave laterale a devenit o biserică-sală. Arcele arcadelor au fost zidite (în pre-

zent sunt vizibile pe latura nordică), iar pe contraforturi și arce a fost construit un nivel fortificat.

Un coronament cu metereze și guri de aruncare înconjura ca un arc nava cen-

trală, corul și sacristia. Cu aceasta, zidurile exterioare au fost mult înălțate.

Este remarcabil altarul realizat în 1752 de Georgius Philippi (cunoscut făuritor de altare), în stil baroc târziu, impozant

și cu o bogată ornamentație. Orga cu manual, realizată de renumitul constructor de orgi Samuel Joseph Mätz, împodobește din anul 1824 galeria de vest. La sfârșitul secolului al XV-lea,

funcția de apărare a fost amplificată prin construirea a două ziduri de incintă, cu o înălțime de circa șapte metri. Odinioară erau nouă turnuri; șapte din ele, s-au păstrat până în prezent. La re-

novarea din 1802, drumul de strajă din zidul interior a fost desființat, iar meterezele au fost zidite. *Cheile se află la doamna Garofița Tutu, tel.: +40/762/976 400.*

